





## Notenwaarden en rusten met een punt

In een  $\frac{4}{4}$  maat duurt een  2 tellen, en een  4 tellen

Hoe maak je nou een noot van 3 tellen? Simpel, door er een punt *achter* te zetten: .

*Een punt achter een noot maakt 'm de helft langer*

Een  duurt *één* tel, en een  dus *anderhalf*

## Overbinding

Hoe maak je in een  $\frac{6}{4}$  maat nou een noot van 5 tellen?


Een  duurt dan 4 tellen, en een  dus 6. Om er 5 te maken gebruik je een

boogje: 

*Een overbinding is een boogje tussen twee evenhoge noten.  
Een overbinding maakt van twee evenhoge noten één lange*

## Legato-boogjes

Als je boogjes tussen *verschillende* noten ziet, dan betekent dat heel wat anders!

Het boogje in  heet *legato-boog*. *Legato* betekent “gebonden”, en op elk in-

strument doe je het weer anders. Hoe doe jij het?

**Let op:** Je kunt heel goed overbindingen en legato-boogjes tegelijk tegen komen:

 betekent hetzelfde als  (*Waarom?*)

## Sleutels

Een *sleutel* staat vooraan de notenbalk. Er zijn er twee: de G-sleutel

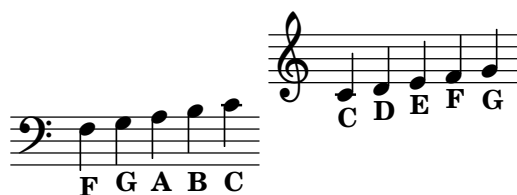


en de F-sleutel



De G-sleutel wordt ook wel *violsleutel* genoemd, en is voor hoge instrumenten, de F-sleutel heet *bassleutel* en is voor lage instrumenten. Piano, harp en keyboard gebruiken allebei de sleutels, omdat je ene hand de lage noten speelt, en je andere hand de hoge.

Hieronder zijn de twee C's dezelfde toon:



## Dynamiek

*Dynamiek* betekent: sterkte, hard en zacht. De tekens en afkortingen hieronder moet je kennen, ook hoe je ze voluit uitsprekt (zo leer je ook alvast een beetje Italiaans, handig op vakantie!)

**pp** = *pianissimo* (heel zacht)

**p** = *piano* (zacht)

**mp** = *mezzopiano* (een beetje zacht)

**mf** = *mezzoforte* (een beetje sterk)

**f** = *forte* (sterk)

**ff** = *fortissimo* (heel sterk)

**cresc** = *crescendo* (sterker worden, ook wel  $\text{<}$  )

**dim** = *diminuendo* (zachter worden, ook wel  $\text{>}$  )

De onderwerpen hierna hoeft je niet te kennen voor het examen. Je krijgt er geen vragen over, maar leer ze toch!!

## Articulatie

*Articulatie* betekent: uitspraak, kort of lang. Op bijna elk instrument kun je de tonen op verschillende manieren spelen: lang, kort, aaneelkaar of los.

Eén articulatie hebben we al gezien: *legato*, “gebonden”, “aan elkaar”:



Daarnaast hebben we *staccato* “kortaf”:



*portato* “los, maar niet kort”:



en *marcato* “aangezet, benadrukt”:



*Denk na, en vraag zo nodig op les of/hoe je op jouw instrument legato, staccato, portato en marcato speelt*

## Tempo

*Tempo* betekent: snelheid, langzaam of snel

De tempo-woorden hieronder moet je kennen:

**adagio** = *rustig en langzaam*

**andante** = *wandeltempo, niet snel en niet langzaam*

**moderato** = *matig snel*

**allegro** = *vrolijk en snel*

**presto** = *heel snel*

**rit.** = *ritardando* (langzamer worden)

**accel.** = *accelerando* (sneller worden)

**a tempo** = *weer in het oude tempo*

**poco** = *een beetje*

**più** = *meer*

**molto.** = *veel*

Bijvoorbeeld:

**poco rit.** = *poco ritardando* (een beetje langzamer worden)

**molto adagio** = *heel rustig en langzaam*

**più allegro** = *nog sneller en vrolijker*

**più f** = *più forte* (nog sterker)